

WAAR KOMEN WIJ VANDAAN
EN WAAR GAAN WIJ NAAR TOE
DRUPPELS IN HET UNIVERSUM
WAARVAN VORMEN WIJ DE CLOU

HEER VERWEKT OF NEERGESTREKEN
HIER GEPLANT OF UITGEZAAID
HIER BELAND OF BLIJVEN STEKEN
OOIT VERJAAGD OF AANGEWAAID
UIT ELK GAT EN IEDERE HOEK
NOOIT VOORGOED, SLECHTS OP BEZOEK

WAAR KOMEN WIJ VANDAAN
EN WAAR GAAN WIJ NAAR TOE
DRUPPELS IN HET UNIVERSUM
WAARVAN VORMEN WIJ DE CLOU

HIER GEWORTELD ALS DE BOMEN
OF VOORBIJGAAND ALS DE WIND
VECHTEND MET DE ELEMENTEN
ARGLOOS SPELEND ALS EEN KIND
SNOEPEND VAN DE LEVENSKOEK
OP IS OP, SLECHTS OP BEZOEK

EN ALTIJD ALTIJD ONDERWEG
IN HET SPROOKJESBOS VAN HEG NOCH STEG
VAN HIER NAAR WIE WEET WAAR TERECHT
VAN NET GEBAARD NAAR AFGELEGD
VAN HET STARTPUNT NAAR HET EINDPERRON
VER WEG ACHTER DE HORIZON

OP REIS, ONDERWEG.....

Het leven als een reis, dat is een oud en in onze cultuur ook wel
vertrouwd beeld.....hier in de Noordzeedelta het liefste nog als een

zeereis voorgesteld, met in de rouwadvertentie het bootje dat wegvaart voorbij de laatste horizon.....

Mensen die opgegroeid zijn met bijbelverhalen hebben de bijbehorende reis en trek-liederen vaak zo bij de hand.

Liederen over pelgrimages, over Gods volk onderweg naar Jeruzalem, over scheepkens varende op de levenszeeën.....al die liederen zijn er in vele soorten en stijlen.

Rond de vorige eeuwwisseling waren het vaak ook liederen van verlangen, denk maar aan de spirituals.....

Ik herinner me dat in mijn kindertijd mijn grootouders liederen zongen zoals:

Waarheen pelgrims, waarheen gaat gij, 't oog omhoog en hand in hand of:

Komt laat ons voortgaan kinderen want d' avond is nabij.

Zelf leerde ik de kinderen op school: Heb je wel gehoord van Abraham, die uit Ur der Chaldeen kwam, duizend mijlen moest hij reizen naar het land dat God zou wijzen.....

Ja, God zou het wijzen, het land van melk en honing.....

Abraham had het niet gezien, geen reisbrochure met mooie foto's en alle zekerheden van bad en balkon erbij opgenoemd, en ook geen return ticket, nee, op reis gaan en geloven dat het goed komt.....

Of:

Vertrekken uit Egypte en geloven dat er iets beters in het verschiet ligt.....

Dat op reis gaan en geloven dat het goed zal komen, dat ergens iets beters je wacht, dat lijkt verdraaid veel op wat vluchtelingen doen.

En ook het: komt laat ons voortgaan..... moet veel vluchtelingen wel bekend voorkomen als je naar hun verhalen luistert.

Voortgaan.....

als je gesmokkeld moet worden, of op de hielen gezeten wordt, of als je bij het donker worden nog geen onderdak hebt gevonden.....

“komt, laat ons voortgaan.....”

In het internationale verdrag betreffende de Status van Vluchtelingen wordt een vluchteling door de Verenigde Naties omschreven als iemand die “uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit envindt dat hij niet terug kan.

Een vluchteling is een persoon die vlucht of gevlucht is uit vrees voor geweld of leven.

Hij heeft volgens de Conventies van Geneve van 1951 recht op bescherming en verblijf in een land waarheen hij vlucht.

Hij gaat uit zijn land, op reis, en hoopt op iets beters op een andere plek.....duizend mijlen moet hij reizen.....

Dat moet onze christelijke cultuur toch bekend voorkomen.

En wij, zestien Europese landen, waaronder België en Nederland, doen wel iets aan de opvang van deze reizigers, maar schenden allemaal op grove wijze de conventies van Geneve door de vele opgeworpen barricades.

Wij willen dat land van melk en honing voor hen niet zijn.

De meeste vluchtelingen halen bij het wegvlugten van huis en haard hun eigen landsgrens niet eens en worden dan vluchteling in eigen land. Deze groep wordt ontheemden genoemd.

Strikt genomen zijn ontheemden dus mensen die nog wel in hun eigen land zijn maar geen thuis plek kunnen hebben.

Onmiddellijk doemt de vraag op:

Hebben wij in onze welvaartsstaten ook deze ontheemden, de mensen uit onze eigen cultuur die op de vlucht zijn, deze reizigers die thuisloos zijn.

Of, een nog lastigere vraag:

Zijn we misschien zelf ontheemd op bepaalde gebieden ?

Kennen wij gevoelens van ontheemding?

Hoe thuis voelen wij ons waar we zijn, waar we nu wonen, met wie we nu leven ?

Zijn wij óók geneigd te vluchten voor bepaalde zaken in ons bestaan ?

Vluchten, misschien niet naar, maar in het een of ander: in consumeren, dwangmatig genieten....., perfectie, de body- en wellness cultuur of vult u zelf maar in.

En als we ons bij bepaalde zaken niet meer thuis voelen, hebben we dan de moed om op reis te gaan, die vreemde onbekende toekomst tegemoet, hopen op iets beters.....

Blijven we zitten waar we zitten of laten wij ons roepen tot het verkennen van nieuwe horizons ?

Zonder brochure en reisgids, maar met het geloof dat iets beters ons wacht? Met het geloof dat iets goeds ons gewezen zal worden.....?

Zouden wij nog kunnen ontheemden als we geroepen worden, wat dat dan ook mag betekenen.....

Zijn wij nog in staat om te geloven in beloftes, of is bij onze melk en honingpotten de belofte verschaald tot dodelijke zekerheid ?

Kunnen wij en willen wij meevoelen met de ontheemde en gevluchte medemens?

Herkennen wij in onszelf iets van zijn ervaringen?

Ontheemd zijn, gevlucht zijn, dat is uiteindelijk:

totale ontredding, woestijn, het water tot aan de lippen, geen inkomen, geen sociale context, geen herkenbare cultuurwaarden op basis waarvan gehandeld kan worden.....

Dat is een verschrikkelijk leven, dat is de dood in de pot, dat is verlangen naar de vleespotten, moeten leven van wat uit de lucht komt vallen.....

Maar het is ook, als we de bijbel erbij nemen en het Woord aan het woord laten komen: wegtrekken uit wat we als dood ervaren of uit wat onze dood kan worden, en mogen hopen op iets nieuws, op nieuw leven, op perspectief.

Want zo hoort de Eeuwige bij de ontheemden, zo woont hij bij wie thuisloos zijn.

Ga maar, Abraham, ik zal je een land wijzen.....

Ga maar Mozes, ik zal een begaanbare weg banen.....

Kom maar Zacheus, ik wil in je huis zijn.....

Leg die netten maar op de kade als je volgeling wilt zijn, en kom maar mee.....

Als een rode draad loopt door verhalen en liederen het gegeven dat de Eeuwige omziet naar de ontheemde, de mens zonder huis en haard, de mens in de woestijn, de mens van lage staat, de hongerige, de dorstige, de mens vol verlangen.....

Die vindt bescherming, en aan hem wordt toekomst beloofd.....

Daar zou je toch eigenlijk bij moeten willen horen.....

Lied 21 LdK: bij psalm 146:

O gij verdrukten die onrecht moet lijden

Hij die u recht verschaft is hier

Hongrige hij wil u spijs bereiden

Dorstige, zie de heilsrivier

Zijt gij geboeid, Hij maakt u vrij

God schenkt genade velerlei

Vreemdeling die hier op aard moet gedogen
Dat u de haat der mensen treft
Hij richt u op als gij neer zijt gebogen
En Hij buigt neer wie zich verheft

Wie vlucht en op reis moet, is dus niet alleen, en vindt getuige de
bijbelverhalen juist onderweg de Eeuwige aan zijn kant.

Is met dat gegeven beweging eigenlijk niet van cruciaal belang in onze
relatie tot de Eeuwige, in het beleven van ons geloof ?

Moeten we niet onderweg zijn om thuis te kunnen komen ?

Moeten we niet veel meer reizigers zijn, weg van huis, om Gods belofte
(zowel aan de ontheemden als aan onszelf) te kunnen bevatten?

Zijn het niet juist de ontheemden, de mensen laag in aanzien, het volk
onderweg, de reizigers, die weet hebben van rechtverschaffing, al dan
niet in het besef van een Eeuwige, die weet hebben van wat omzien naar
is.....

Daarom, denk ik, zijn ontheemden bij voorbaat de beschermelingen van
de Allerhoogste en mogen we van onszelf hopen dat we met hen mee op
reis zijn, om van hen te leren en naast hen te mogen staan.

En reizigers worden wij als vanzelf wanneer wij naast de vluchteling
mee oplopen en proberen hem op te beuren.

Nou, zie ik u denken, ik voel er toch niet zoveel voor om ook op reis te
gaan en ontheemd te raken.

Als je met ontheemden praat besef je: ellende is hun deel, niks dan
zwarte sneeuw.

Ja, dat is zo, ellende, verdriet, angst, dat hoort bij het ontheemd zijn.

Maar dat stuk, die lage staat, wordt aangevuld met de belofte van
Psalm 23:

Huub Oosterhuis: (uit: Dan zal ik leven blz. 19)

Gij nodigt mij aan uw eigen tafel
En allen die tegen mij zijn
Moeten het aanzien, dat Gij mij bedient,
Dat Gij mij zalft, mijn huid en mijn haren
Dat Gij mijn beker vult tot aan de rand

Nergens kan ik vinden dat dat gezegd wordt tegen de thuisblijvers, de zekerheid zoekers, de risico-uitsluiters, de stilzitters, de mensen van blijf zitten waar je zit en verroer je niet.....

Nee, de Eeuwige verwerkelijkt zich bij het volk onderweg, bij de zoekers, bij diegenen die hopen op iets beters, die niet verstaend zijn in zekerheden.

En dat onderweg zijn verloopt niet vlekkeloos.

Je protesteert, komt in opstand, er vindt principiële scheiding der geesten plaats, schisma's, jaloezie, kortom, in één woord: liefdeloos gedrag.

Want niemand is altijd graan, soms zijn we ook onkruid, en we kennen de gelijkenis, het groeit samen op.

We hebben onderweg de wijsheid niet in pacht.

Het ontheemd zijn kan ook zo smartelijk worden dat het nauwelijks nog verder te dragen is. Mensen kunnen dan besluiten uit het leven te stappen. Dat gebeurt regelmatig.

Onbegrijpelijk, zeggen we dan vanaf meestal redelijke afstand, de menselijke nood in de wereld, de honger, de genocides, ziektes en wat al niet.....

Ja, dat is zo, maar of dat reden tot stilzitten is ?

We kunnen, in navolging van de Eeuwige, kiezen voor commitment met vluchteling en ontheemde, met de geringe in aanzien, en onszelf zo deelgenoot maken van het volk onderweg dat zonder zekerheid maar met een grote belofte de toekomst tegemoet gaat.

Een grote toekomst voor gewone mensen.

Waar dat gebeurt rest alleen nog maar te zingen, want zo'n toekomst, dat is een lied waard. Dan kunnen wij met Maria meedoen.....

Mijn ziel verheft Gods eer
Mijn geest mag blij de Heer
Mijn Zaligmaker noemen
Die mij, in mijn lage staat,
Als Zijn dienstmaagd of dienstknecht niet versmaadt
Maar van zijn gunst doet roemen

Des Heren kracht is groot
Zijn arm verstroot, verstoot
Die hoog zijn in hun ogen
Hun tronen zijn niet meer
Maar gunstrijk wil de Heer
Eenvoudigen verhogen

Dat wij dit laatste evenzo mogen doen.

De Lier, Brugge
13 september 2009

A.P.J. Oosterling
www.adrieoosterling.nl